

Uddannelsesudvalget
UDU alm. del - Bilag 209
Offentligt

Nørlem, 3. februar 2007
Peer S. Daugbjerg
Emilielystvej 52
Dk-7620 Lemvig
Lektor ved CVU Midt-Vest

Folketingets uddannelsesudvalg

Professionshøjskoler – en innovativ nyskabelse ?

Regering og folketing arbejder p.t. ihærdigt på at følge op på Globaliseringsrådets mange udspil. Et af disse er – endnu - en reform af de mellemlange videregående uddannelser (MVU). Professionsbacheloruddannelserne til sygeplejerske, pædagog og folkeskolelærer udgør hovedparten af MVU. Området er nu næsten færdig med én fusionsproces fra selvstændige uddannelsesinstitutioner til Centre for Videregående Uddannelser (CVU), denne fusionsproces skal nu drives endnu videre. Ledende embedsmænd i Undervisningsministeriet har offentligt gennem de sidste 3-4 år fremført at fusionsprocessens resultat - 22 CVU'er - ikke er tilfredsstillende, det er for mange. Det politiske flertal i folketinget har tilsyneladende lyttet til disse udtalelser. Nu er den politiske målsætninger 7-9 regionale professionshøjskoler.

Begrænsningen i antal kunne tyde på en lovgivning med vægt centralisering og stordrift. Dette vil være i det politiske flertals ånd med optimering af de offentlige ressourcer. Det er også den løsning, man har valgt indenfor sundhedsvæsenet. Denne løsning vil være en tilpasning af professionsbacheloruddannelserne til et industrisamfund. Regeringens retorik - ”når de andre bliver billigere, så skal vi være bedre” - kunne tyde på en lovgivning med vægt på refleksiv læringsteori og kompetenceudvikling. Kompetence er netop blevet indarbejdet i den nye læreruddannelse, som træder i kraft i august 2007. Denne løsning vil være en tilpasning til et videnssamfund.

Samfundstyper eller livsformer

Begge løsninger kan være fornuftige ud fra forskellige rationaler, men de er begge ekskluderende. De vil begge ekskludere uddannelsessøgende og de vil begge resultere i ekskluderende professionsudøvere. Dette grunder sig, at dogmet om, at vi i øjeblikket udvikler os fra industrisamfundet til videnssamfundet, skaber eksklusion. Problemet er ikke så meget karakteristikken af de to samfundstyper, heller ikke i den gængse opfattelse af, at videnssamfundet er bedre og mere fremtidsikkert end industrisamfundet. Problemet er mere den ensretning af samfundsforståelse det bestemte antal implikerer. Danmark er ikke entydigt karakteriseret af en samfundsforståelse. Ingen EU-lande kan siges at være det.

Vælger man en anden sociokulturel optik end den samfundstype-betegnelserne umiddelbart giver, så kan man få øje på flere nuancer i borgernes tilgang til uddannelse, arbejdsliv, børnepasning, skolegang, etc. En sådan alternativ optik tilbyder livsformanalyse. Denne går på tværs af

samfundets økonomiske grundlagsparametre. Livsformanalyse er formuleret i tre grundlæggende livsformer: den selvstændige, lønarbejder og den karrierebundne. Alle 3 livsformer findes side om side i såvel agrarsamfund, som industrisamfund, som videnssamfund. Forskelle mellem disse kan eksemplificeres med værdien af naturen og dens ressourcer:

- Naturen og ressourcerne, som grundlag for profitskabelse i den selvstændige livsform (arketyper: landmand og fiskere og virksomhedsejere)
- Naturen og ressourcerne, som forbrugskilde i form af råstof for produktion og kulisser for fritidsliv i lønarbejderlivsformen (arketyper: industriarbejdere og butiksansatte)
- Naturen og ressourcerne, som rekreations- og oplevelses-kilde i den karrierebundne livsform (arketyper: akademikere og andre vidensarbejdere)

På samme måde giver disse livsformer forskellige tilgange til uddannelse og professionsudøvelse. Den uddannelsessøgendes livsform skal således mødes af uddannelsesinstitutionerne, hvis man skal kunne se sig selv som studerende på et seminarium eller en sygeplejeskole. En professionsbacheloruddannelse skal sætte den studerende i stand til at yde offentlig service overfor borgere præget af alle livsformer og ikke kun vidensarbejdere i et videnssamfund. Det aktuelle parlamentariske flertal har en betydelig opgave med at sikre en fremtidig forsyning af kvalificeret personale til alle funktioner i den offentlige sektor.

Innovation fordrer tilpasningsduelighed.

Ugebrevet Mandag Morgen har undersøgt danske virksomheders innovative kompetencer. De innovative virksomheder var karakteriseret af viden, ledelse og handling. Danske virksomheders svaghed ligger i en ringe brug af brugerdriven innovation, teamsammensætning af medarbejdere, informationsindsamling og monitorering. 3 af disse svagheder handler om tilpasningsduelighed til et dynamisk marked. I uddannelsessammenhæng kalder man dette afklaring af deltagernes læringsforudsætninger. Dette er en væsentlig didaktisk kategori, som er fundamental for al undervisning og uddannelse. Professionsbacheloruddannelserne har en anden type "brugere" nemlig de professioner de uddanner til, et indgående kendskab til disse og en løbende dialog med disse er fundamental for nyuddannede kandidaters muligheder for at kunne begå sig i professionen. Professionerne er underlagt statslig regulering og det aktuelle parlamentariske flertal er karakteriseret af en betydelig reformiver. Disse professioners rammer og vilkår er derfor meget dynamiske i tiden.

Professionshøjskolerne skal selvstændigt kunne lave analyser af deres studerendes forudsætninger og professionernes vilkår. På dette grundlag skal de så udvikle og tilrettelægge deres professionsbacheloruddannelser under hensyn til regionale særpræg og stedbundne kvaliteter. Dette forudsætter en professionshøjskolelovgivning, som ikke er eksklusiv i retning stordriftstænkning eller i retning af refleksiv kompetenceudvikling.

Det nuværende parlamentariske flertal vil sandsynligvis i stedet skele til modeller med brugerbetaling og rådgivning af enten uddannelsessøgende eller offentlige arbejdsgivere. De uddannelsessøgende skal informeres om – de mere besværlige – muligheder for eksempelvis specialisering under uddannelse i udkantsregioner. Arbejdsgivere skal gøres opmærksom på mulighederne for at tiltrække uddannet arbejdskraft gennem særligt gunstige lønordninger. Det aktuelle parlamentariske flertal har ikke i sine tidligere revisioner af lovgivning betragtet det som en statsopgave at tilgodese særlige behov i forskellige befolkningsgrupper eller i regioner af landet. Problemerne skal løses lokalt og betales lokalt.

Henrik Dahl stillede for et par år siden spørgsmålet "Hvad skal vi med Vestjylland?" i hans P1-program "Dahls Duel". Resultatet af duellen var ikke særlig entydig, det var lidt vanskeligt at indkredse, hvad "nytte" det danske samfund har af en udkantsregion, som den jyske vestkyst. Duellen på ord åbnede dog et lille vindue til, at blandt andet uddannelses-institutionerne i udkantsregioner oftere tænker alternativt og fleksibelt i deres tilbud af uddannelser end den samme type uddannelsesinstitutioner gør i storbymiljøer. Det er vanskeligere at tiltrække studerende til et barmarks-seminarium end til et pub-crawling seminarium.

Man kunne selvfølgelig vælge forbyde vestjyder at få børn. Dette ville efterhånden gøre uddannelse af pædagoger, lærere og sygeplejersker ganske overflødig i Vestjylland. Denne løsning er ikke p.t. politisk korrekt, det ligner lidt for meget af nationalsocialistisk socialpolitik overfor egne borgere og vælgere. Det etisk forkastelige i en sådan tænkning vil næppe anfægte et parlamentarisk flertal, hvis man fandt sådanne indsatser politisk opportune. En sådan postnummer-arvehygiejne vil løse en række strukturelle problemer udover uddannelsesbehovet, så vil demografien også efterhånden tilpasse sig til en global udvikling, med stadig større bysamfund og uddannelsesinstitutioner. En udvikling, som det aktuelle parlamentariske flertal mener Danmark skal tilpasse ved at efterligne uddannelsesmæssige globale stordrift-løsninger.

Denne karikatur illustrerer, at det aktuelle parlamentariske flertals mangel på forståelse for uddannelsesinstitutioners behov for lokale og regionale tilpasningsmuligheder. Dette kommer til udtryk gennem stadig flere kontroltiltag og stadig mere detailstyring fra statsadministrationen.

Rammer for innovation – og belønning for at gøre det.

Stordrift og refleksiv læringsteori er hver for sig for spinkle grundlag for solide tilpasningsduelige professionshøjskoler. De kommende professionshøjskoler skal sikres muligheder for at handle innovativt gennem vide rammer for:

- 1) Vidensarbejde: læring, vidensdeling og begrundede beslutningsgrundlag
- 2) Handling: initiativ og risikovillighed
- 3) Ledelse: strategisk ledelse, driftsledelse og projektledelse
- 4) Eksternt samarbejde: uddannelsessøgendes forventninger, studerendes medbestemmelse og undervisernes professionskendskab
- 5) Medarbejdersamarbejde: fælles planlægning, gennemførelse og evaluering
- 6) Informationsindsamling: mulighed for forskning og udvikling i professionerne
- 7) Monitorering: intern evaluering og kvalitetskontrol

(frit efter Mandag Morgen d. 20.11.2006)

Regioner og/eller staten bør økonomisk tilgodese professionshøjskoler, som udnytter sådanne vilkår for innovation og løser særlige samfundsopgaver med uddannelse af kandidater til varetagelse af professionerne i udkantsregioner eller indenfor særlige fagområder, etc gennem eksempelvis udviklingskontrakter.

